

خريد گندم در نيمه اول امسال ۱۸/۴ درصد کاهش يافت

شرکت بازرگانی دولتی ایران در ۶ ماه ابتدای امسال ۷ میلیون و ۷۱۴ هزار و ۸۰۰ تن گندم و در مدت مشابه سال قبل ۹ میلیون و ۴۵۰ هزار و ۳۰۰ تن گندم خریداری کرده است. این میزان خرید در ۶ ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته به لحاظ وزنی ۱۸/۴ درصد کاهش و به لحاظ ارزشی ۶/۲ درصد افزایش یافته است.

پرونده «وطن امروز» درباره الزامات اجرایی بیانات رهبر انقلاب در دیدار تولیدکنندگان کارآفرینان و فعالان اقتصادی

تدبیر اقتصاد ملی

گروه اقتصادی: فعالان اقتصادی شامگاه سه‌شنبه دیداری با رهبر حکیم انقلاب داشتند که در آن بیانات بسیار مهمی از جانب ایشان و حضار مطرح شد. اهم بیانات رهبری مربوط به توجه ویژه به بخش تعاون، نحوه رفتار دولتمردان با صندوق توسعه ملی، قوانین دست و پاگیر حوزه تولید و بازرگانی، عدم نگاه به بیرون و مشکلات بانکی و گمرکی بود. «وطن امروز» سعی کرده با هم‌فکری فعالان مرتبط با حوزه‌هایی که درباره آن بخش‌ها صحبت شده، به بررسی هر کدام از آنها بپردازد.
شاید بتوان گفت اصلی‌ترین بخش اظهارات مقام معظم رهبری مربوط به نگاه به بیرون در بخش اقتصاد است. ایشان با بیان اینکه دور زدن تحریم‌ها به عنوان یک تاکتیک خیلی خوب

است، گفتند: «راهکار و راهبرد اساسی را باید بر مصون‌سازی کشور از آسیب‌های تحریم‌ها متمرکز کرد.» این اظهارات را می‌توان ناظر بر سیاست اصلی دولت تدبیر و امید یعنی متصل کردن اقتصاد به سیاست دید؛ دولتی که نزدیک ۷ سال است اقتصاد کشور را به بهانه ارتباط با خارجی‌ها متوقف کرده و هیچ برنامه‌ای برای اصلاح امور ندارد. ایشان حتی برای اینکه بیانات‌شان را دقیقاً متوجه‌دولت کنند، فرمودند: «در این سال‌ها بیان مسائلی از قبیل اینکه «ببینیم ۶ ماه دیگر چه می‌شود» یا «برجام چه می‌شود» و حالاً نیز «به امید ابتکار رئیس‌جمهور فرانسه مانندن.» هیچ مشکلی را حل نکرده و نخواهد کرد و این نگاه باید کنار گذاشته شود.» دولت بازدهم با وعده چرخیدن

تعاون؛ قطعه گمشده پازل اقتصاد ایران

سخنرانی توسط رئیس اتاق تعاون در محضر رهبری، ایشان صحبت‌های آقای عبداللهی را تایید و به نقش بزرگ تعاونی‌ها در اقتصاد تاکید کرد. ماش‌الله عظیمی اظهار داشت: «آیت‌الله خامنه‌ای گفتند هم تعاونی را قبول دارم و هم به آن اعتقاد دارم» در بخشی دیگر گفتند: «ما کار جهادی را مترادف کار تعاونی می‌دانیم.» این دید ایشان بسیار امیدوارکننده است و پارچه‌های امید را در دل ما ایجاد کردند. عظیمی درباره مشکلات موجود در مسیر حرکت کشور به سمت تعاون، گفت: عدم اجرای قوانین و ضعف باور تعاون در بین کارگزاران از اصلی‌ترین این موارد است. وی افزود: در حال حاضر سند توسعه و اصل ۴۴ روی زمین مانده است. باید توجه داشت بخش تعاون احتیاج به موارد نرم‌افزاری دارد مانند قوانین که هنوز اجرایی نشده است. بخش دیگر آن سخت‌افزاری است و به مردم برمی‌گردد که محقق شده است. دبیرکل اتاق تعاون کشور با بیان اینکه در حال حاضر سند توسعه بخش تعاون سال‌هاست توسط دولت در بلاتکلیفی است، اظهار داشت: بر اساس بند «الف»

یکی از اصلی‌ترین مواردی کسه در اظهارات اخیر رهبر معظم انقلاب جلب توجه می‌کند تاکید ویژه ایشان به موضوع «تعاون» است. آیت‌الله خامنه‌ای در این‌باره اظهار داشتند: «بخش تعاونی در اقتصاد کشور پدیده مطلوبی است. در تعاونی‌ها با سرمایه‌های اندک می‌توان اشتغال فراوانی ایجاد کرد که اگر این اشتغال‌های ایجادشده به‌صورت شبکه‌ای به یکدیگر متصل شوند، برکات زیادی برای اقتصاد کشور به وجود خواهد آمد و وزیر تعاون باید موضوع تعاونی‌ها را با جدیت دنبال کند». پس از پیروزی انقلاب اسلامی با وجود تاکید شعارهای انقلاب مبنی بر اقتصاد تعاون‌محور و مشارکت عمومی اما به این مهم اقتصادی توجهی نشد. حتی در برنامه پنجم توسعه سهم تعاون در اقتصاد ۲۵ درصد قید شده بود که تاکنون این موضوع محقق نشده است. نکته قابل توجه درباره عدم باگرفتن قدرت تعاون در اقتصاد کشور تدوین و حتی اجرانشدن قوانین این موضوع توسط دستگاه‌های دولتی است. هم‌اکنون می‌توان گفت ۹۰ درصد قوانین بخش تعاون اجرایی نشده یا آیین‌نامه‌های اجرایی آن تدوین نشده است.

■ **سند توسعه تعاون ایجاد شود**

در این‌باره عضو هیات‌رئیس‌ه دبیرکل اتاق تعاون ایران در گفت‌وگو با «وطن امروز»، اظهار داشت: پس از ایراد

رهبر انقلاب در بخشی از صحبت‌های‌شان هدف از تشکیل صندوق توسعه ملی را خارج کردن هرساله بخشی از درآمد نفتی از اختیار دستگاه‌های دولتی برشمردند و گفتند: «از گذشته تا اختار همه دولت‌ها وقتی دچار مشکل می‌شوند، با اصرار و التماس از بنده مجوز برداشت از صندوق درخواست می‌کنند و بر اثر این روند، صندوق توسعه متأسفانه کماژر شده است.» ایشان در گذشته هم مخالفت خود را برای برداشت از صندوق توسعه ملی اعلام کرده بودند. نگاهی به گذشته عملکرد صندوق توسعه و رفتار دولت نشان داد که نگاه صندوق مشخص می‌کند که گلابه رهبر انقلاب به حق است.

■ **صندوق ثروت ملی**

صندوق توسعه ملی، پس از تجربه ناموفق حساب ذخیره ارزی، بر اساس ماده ۸۴ قانون برنامه پنجم توسعه با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و مینعانات گازی و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تأسیس شد. رفتارفته اما عملکرد دولت و مجلس در ادوار مختلف نشان داد که نگاه به صندوق توسعه ملی شبیه به فلکی پر سکه است که هنگام بی‌پولی باید آن را شکست.

■ **فلک دولت**

مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی عملکرد صندوق توسعه ملی از ابتدای تأسیس تا پایان سال ۱۳۹۷ را بررسی کرده است. بررسی‌های این نهاد پژوهشی حکایت از آن دارد که تاکنون بیش از ۴۱ درصد کل تسهیلات ارزی مسودشده توسط صندوق، خرج از چارچوب اساسنامه صندوق و بر قالب مصوبات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای هزینه شده است. آلبرت بزغیان، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران در این‌باره که آیا این موضوع، صندوق توسعه را به یک ابزار ناکارآمد تبدیل کرده، گفت: به نظر می‌رسد صندوق توسعه به سرنوشت حساب ذخیره ارزی دچار شده باشد.

وی در ادامه توضیح داد: حساب ذخیره ارزی برای هزینه‌های غیر پیش‌بینی شده ایجاد شد، به این صورت که سزاد درآمدها در آنجا ذخیره و در زمان‌های لازم و کمبود درآمد نفت از آنها استفاده شود. یعنی این منابع در اختیار دولت بود اما با ایجاد این صندوق قرار بود درصدی از درآمد نفت در این صندوق ذخیره و به‌صورت تسهیلات به بخش خصوصی پرداخت شود تا صرف ساخت و تکمیل پروژه‌های زیرساختی کشور شده و در نهایت از آنها‌باز پس گرفته شود. یعنی طبق اساسنامه قرار نبوده این صندوق به‌عنوان یک حساب پس‌انداز عمل کند و دولت منابع آن را هزینه کند. از همین رو، برای این صندوق هیأت امنا، مصارف مشخص و نظارت مشخص در نظر گرفته شد.

■ **دستبرد به صندوق برای کسری بودجه**

بازگشت مجدد تحریم‌های نفتی و کاهش میزان صادرات نفت، دولت را با کسری بودجه مواجه کرد. طبق قانون بودجه سال ۹۸، دولت باید کشور را با حدود ۴۴۸ هزار میلیارد تومان اداره کند. حدود ۱۵۰ هزار میلیارد از این مقدار از

یارانه بدهیم تا ببینیم زندگی، معیشت و اشتغال جوانان مردم چگونه خواهد شد.» این استراتژی در واقع همان استراتژی حل مشکلات اقتصادی از مسیر سیاست خارجی و رفع تحریم‌ها بود اما ترجمه این استراتژی در اقتصاد داخلی بی‌عملی عجیب دولت در اغلب بخش‌ها بود. جالب اینجاست که اصلی‌ترین دستاورد سیاست خارجی دولت در اقتصاد، افزایش فروش نفت است بر براج بود، در حالی که رهبری در جلسه اخیر خود اعلام کردند: «نمام تلاش خود را برای عدم وابستگی به نفت در بودجه‌ریزی داشته باشید.» مانند که در ۲ سال اخیر فروش نفت در پی امضای برجام هم منفی شد و به اصطلاح شرکای بین‌المللی دولت از خرید نفت ایران خودداری کردند.

چرخ تولید و چرخ سانتریفیوژها روی کار آمد اما اولویت اصلی خود را رفع تحریم‌ها و مهار تورم قرار داد اما هیچ استراتژی و برنامه‌ای برای حل معضلات و چالش‌های اقتصاد ایران در دستور کار قرار نداد. مسؤولان اقتصادی و مدیران ارشد دولت مدام از ضرورت اصلاح نظام بانکی و نظام مالیاتی صحبت می‌کردند اما هیچ اقدام عملی برای این دو بخش انجام نشد. دولت استراتژی خود را بر حل مساله تحریم و استفاده از نتایج آن در اقتصاد قرار داد. حسن روحانی دی‌ماه ۹۳ به صراحت گفت: «در کشور ما سال‌ها و دهه‌هاست که اقتصاد به سیاست خارجی و داخلی یارانه می‌دهد؛ اقتصاد ما تا کی باید به سیاست یارانه‌بندها؛ باید یک دهه امتحان کنیم و از سیاست داخلی و خارجی به اقتصاد

لایحه تجارت بالای جان تولیدکنندگان

اصلی‌ترین ایرادات رهبری در بخش تولید مربوط به قوانین و دستورالعمل‌هاست. رهبری در این‌باره گفتند: «قوانین و دستورالعمل‌های مزاحم – که این مربوط به مجلس است – باید نسخ شود و با مقررات تسهیل‌کننده جایگزین شود. در برخی از قوانین، این اتفاق افتاده یعنی قوانین را تغییر داده‌اند به نفع تولید، لکن اجرایی نشده. قوانین خوبی گذاشته شده، بعضی‌هايش قانون‌گذاری شده، لکن اجرایی نشده، باید اجرایی شود.»

برای درک هرچه بیشتر مصائب پیش‌روی کارآفرینان و تولیدکنندگان که بسیار مورد تاکید مقام معظم رهبری بود، سراغ «علیرضایی» کارآفرین نمونه کشور رفتیم که از زبان او مشکلات این حوزه را بشنویم. این کارآفرین نمونه و دبیرکل انجمن داندگان نشان استاندارد در گفت‌وگو با «وطن امروز»، با بیان اینکه یکی از اصلی‌ترین مشکلات پیش‌روی تولیدکنندگان که می‌توان با هوشیاری از آن جلوگیری کرد، قانون تجارت است، گفت: توقع من این نبود که در عرض ۲ ساعت ۱۰۹ ماده تخصصی را نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصویب کنند، آن هم در شرایطی که لایحه تجارت سال‌ها مطلق مانده بود. وی با اشاره به نیت مجلس از تصویب این لایحه گفت: من با کمال تأسف عرض می‌کنم کاری که شد اصلاح قانون تجارت

نظام بانکی و… داشته‌اند.» بخشی از گزارش مرکز پژوهش‌ها به انحراف منابع اشاره می‌کند و می‌گوید: ارزش تسهیلات طرح‌های پرداخت شده به تفکیک نوع تقاضا نشان می‌دهد ۸۱ درصد تسهیلات به متقاضیان حقیقی و ۱۹ درصد به متقاضیان حقوقی پرداخت شده است. همچنین ۸۷ درصد اشتغال پیش‌بینی شده مربوط به متقاضیان حقیقی و ۱۳ درصد مربوط به متقاضیان حقوقی بوده است. این نشان می‌دهد اشخاص حقوقی از جمله شرکت‌های تعاونی، سهایی زراعی، کشت و صنعت و… که می‌توانستند اعتبارات اعطایی را در قالب زنجیره ارزش و در بین روستاییان و عشایر تحت پوشش سازماندهی کنند، سهم قابل‌ذکری از تسهیلات مذکور نداشتند.

بررسی اندازه و مقیاس طرح‌ها به لحاظ میزان تسهیلات و میانگین اشتغال آنها نشان می‌دهد بیش از ۹۷ درصد طرح‌ها در زمره طرح‌های زیر ۵۰۰ میلیون تومان بوده است، البته این موضوع به واسطه ماهیت طرح‌های روستایی و سنتی بودن اقتصاد روستا امری عادی است. ضمن اینکه حدود ۲۰ درصد از منابع قانون در اختیار نهادهای حمایتی قرار گرفته است. سقف وام آنها ۵۰ میلیون تومان به‌ازای هر متقاضی است. این موضوع عملاً منجر به سوق‌دهی حداقل یک‌چهارم از منابع «بازو» بر بخشی از متقاضیان عادی) به طرح‌های خرد و خوداشتغالی خواهد شد که معمولاً این طرح‌ها با توجه به برخورد نادرست بسیاری از نهادهای مذکور از پایداری بالایی برخوردار نیستند و عملاً با هدایت این منابع به متقاضیان یادشده، هدف قانون در دستیابی به اشتغال پایدار را متزلزل می‌کند. جدول زیر نشان می‌دهد طرح‌های بیشتر از ۵۰۰ میلیون تومان با سهمی کمتر از ۲/۵ درصد از کل طرح‌ها نزدیک به ۴۲ درصد از منابع را به خود اختصاص داده‌اند و حدود ۱۸ درصد از اشتغال پیش‌بینی‌شده را دربر می‌گیرند. این موضوع در شرایطی که بافت اقتصاد روستایی و عشایری کشور، عمدتاً از جنس نگاه‌های خرد، کوچک و متوسط است، مورد تأمل جدی است و باید دستگاه‌های نظارتی بررسی ویژه‌ای بر عملکرد طرح‌های بالای ۵۰۰ میلیون تومان در اشتغال‌زایی پایدار برای روستاییان و عشایر داشته باشند، ویژه اینکه به تنهایی ۴۴ درصد منابع را تاکنون به خود اختصاص داده‌اند. همچنین طرح‌های کمتر از ۲۵۰ میلیون تومان که حدود ۹۵ درصد از کل طرح‌ها را شامل می‌شوند، ۴۷ درصد از منابع را گرفته و ۷۲ درصد از اشتغال را دربردارند.

شورای نگهبان درباره لایحه تجارت، گفت: من قطعاً فکر می‌کنم شورای نگهبان از این لایحه اشکالات زیادی خواهد گرفت. من با آقای دهقان که عضو حقوقدان شورای نگهبان هست بیامی‌رد و بدل کردم و پس از عرض نظرات‌مان، ایشان اذعان داشتند احتمالاً شورای نگهبان هم اشکالات زیادی در این قانون خواهد گرفت و مجدد به‌صحن علنی بازمی‌گردد.

مسکن

آغاز ثبت‌نام طرح ملی مسکن در شهرهای جدید از هفته اول آذر

مدیرعامل شرکت عمران شهرهای جدید از اضافه شدن شهرهای جدید به طرح اقدام ملی تولید مسکن خبر داد و گفت: ثبت‌نام در این شهرها از هفته اول آذرماه شروع خواهد شد. حبیب‌الله طاهرخانی با بیان اینکه طرح اقدام ملی تولید مسکن بخش‌های مختلفی را شامل می‌شود، گفت: شاخه نخست این طرح، مسکن مشارکتی بود که پس از حضور رئیس‌جمهور در وزارت راه‌وشهرسازی در سال گذشته، این بخش از طرح به طور رسمی کلید خورد. هدف اصلی از استارت این بخش از طرح، رونق‌بخشی به فرآیند عرضه و ساخت مسکن برای اقشار متوسط جامعه است. بخش دوم این طرح که اخیراً اجرایی آن در قالب ثبت‌نام از شهروندان در تعدادی از شهرهای کشور آغاز شده، به نوعی فروش اقساطی زمین است. سومین بخش از طرح نیز که جامعه مخاطب آن اقشار کم‌درآمد و ضعیف جامعه هستند، واگذاری اراضی ۹۹ ساله به نهادهای حمایتی برای اختصاص به این گروه از متقاضیان مسکن است. وی به سهم شهرهای جدید از مجموع ۳ بخش طرح اقدام ملی تولید مسکن اشاره کرد و افزود: مجموع سهم شهرهای جدید از این طرح، حدود ۲۰۰ هزار واحد مسکونی است که در مرحله نخست آن، قرار است ثبت‌نام برای حدود ۶۰ هزار واحد مسکونی در شهرهای جدید کشور آغاز شود. معاون وزیر راه گفت: از آنجا که یکی از اهداف اصلی شکل‌گیری شهرهای جدید پاسخگویی به بخشی از نیاز مسکن ساکنان کلاشهرها بوده، بنابراین با آغاز ثبت‌نام این طرح در شهرهای جدید، این انتظار وجود دارد که به بخشی از تقاضای مسکن ساکنان کلاشهرها نیز پاسخ داده شود.

بترین

ابطال کارت سوخت خودروها و مونتوسیکلت‌های فرسوده

سخنگوی شرکت ملی نفت و فرآورده‌های نفتی گفت: بر اساس مصوبه هیات دولت به خودروهای بالای ۲۵سال و موتورسیکلت‌های بالای ۱۰ سال کارت سوخت تعلق نمی‌گیرد.

فاطمه کاھی با بیان اینکه بر اساس آیین‌نامه هیات دولت کارت سوخت خودروهای دارای شرایط فرسودگی ابطال می‌شوند، اظهار کرد: برای این مساله کارگروهی تشکیل شده بود که در نهایت هیات دولت درباره آن تصمیم‌گیری کرد. به گزارش ایسنا، بر اساس آیین‌نامه هیات دولت خودروهای سواری شخصی با عمر ۲۵ سال، سواری دولتی با عمر ۱۵ سال، تاکسی با عمر ۱۰ سال، مینی‌بوس با عمر ۱۵ سال، اتوبوس درون‌شهری با عمر ۱۰ سال، اتوبوس بیرون‌شهری با ۱۵ سال، کامیون و کسان ۱۵ سال عمر، وانت با ۱۵ سال، موتورسیکلت با ۱۰ سال و سایر وسایل نقلیه با گذشت ۲۵ سال از تاریخ ساخت به عنوان خودروی فرسوده و از رده خارج محسوب می‌شوند. بر اساس این تصمیم که از سال ۱۳۸۸ تاکنون جاری است تمام وسایط نقلیه‌ای که شامل این قانون می‌شوند امکان برخورداری از کارت سوخت را ندارند و باید از سهمیه آزاد بنزین استفاده کنند.

ضرر هنگفت حذف کارت سوخت

با اجرای طرح سهمیه‌بندی بنزین و راه افتادن کارت سوخت برای خودروها، از تیرماه سال ۸۶ روند فزاینده مصرف این فرآورده نفتی متوقف و فاجح سوخت نیز تقریباً صفر شد. مصرف بنزین هم کاهش چشمگیری داشت به گونه‌ای که مصرف از ۷۲/۶ میلیون لیتر در سال ۸۵ به ۶۶/۲ میلیون لیتر در سال ۸۶ کاهش یافت. با اجرای فاز اول هدفمندسازی یارانه‌ها در آذرماه ۸۹، روند کاهش مصرف بنزین تشدید شد به گونه‌ای که مصرف آن در سال ۹۰ به ۵۹/۹ میلیون لیتر در روز رسید. توقف اجرای طرح هدفمندزی یارانه‌ها در اواخر دولت دهم و تصمیم دولت یازدهم مبنی بر حذف سهمیه‌بندی بنزین و کارت سوخت از خردادماه ۹۴، روند فزاینده مصرف این فرآورده نفتی را بویژه در سال ۹۷ به همراه داشت.

در همان ماه‌های نخست سال ۹۴ که این اقدام صورت گرفت رئیس‌جمهور توثیت کرد «بنزین دو نرخ‌ی ایجاد فساد می‌کرد به همین دلیل آن را تک‌نرخ کردیم. حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان کسری در پرداخت یارانه‌ها در سال داریم.» فارغ از این استدلال، آمارها گویای این واقعیت است که مصرف بنزین از حدود ۷۱ میلیون لیتر در سال ۹۴ به ۹۱/۷ میلیون لیتر در سال ۹۷ رسید که براساس نمودارها رشد غیرطبیعی را طی کرده است. آمارها گویای این واقعیت است که عوامل مختلفی از جمله سهمیه‌بندی و کارت سوخت باعث شد روند مصرف بنزین حتی با وجود نوسانات ارزی سال‌های ۹۰ و ۹۱ سير منطقی داشته باشد. سال ۸۴ مصرف بنزین ۶۷ میلیون لیتر بوده و ۱۰ سال بعد نیز با وجود افزایش خودروها و در نظر گرفتن متغیرهای دیگر حداکثر ۴۳ میلیون لیتر به مصرف افزوده شده است. اما با حذف کارت سوخت روند صعودی بدون هیچ محدودیتی آغاز شد و در نهایت دولت برای جبران این تصمیم اشتباه خود، در حال حاضر به ۳ برابر کردن قیمت این فرآورده نفتی روی آورده است.

کار به جایی رسیده که مسؤولان نیز در شرایط تحریمی احساس خطر می‌کنند، چرا که ادامه یافتن این شیوه مصرف، ما را در آینده نزدیک به واردکننده این سوخت تبدیل می‌کند. یکی از دلایل افزایش قیمت بنزین نیز همین عامل دانسته شد. علی‌ریبعی، سخنگوی دولت نیز در این رابطه گفته است: اگر روند مصرف بنزین با شرایط قبل ادامه می‌یافت سال ۱۴۰۰ با وجود سرمایه‌گذاری ۴/۲ میلیارد دلاری روی پالایشگاه ستاره خلیج‌فارس به واردکننده بنزین تبدیل می‌شدیم.